

Stefan Ochociński

1922–1996

22 lutego 1996 roku zmarł nagle Profesor Stefan Ochociński, długoletni kierownik Zakładu Bankowości, wybitny znawca problematyki banków spółdzielczych, niestrudzony propagator idei wielkopolskiego systemu spółdzielczego, zamiłowany nauczyciel akademicki, przez ponad 40 lat związany z Uczelnią.

Urodził się 27 sierpnia 1922 roku w Kłecku jako syn Wojciecha i Teofili z domu Kuśnierkiewicz. Był jednym z siedmiorga dzieci. Warunki były szczególnie trudne, gdyż matka bardzo wcześnie je osierociła. Ojciec, będąc listonoszem, przejął na siebie cały trud wychowania dzieci i utrzymania rodziny. Szkołę powszechną Stefan Ochociński ukończył w Gnieźnie w roku 1936, a następnie uczęszczał tamże do Gimnazjum Kupieckiego. Wojna przerwała naukę. Świadectwo dojrzałości uzyskał w roku 1946 w Liceum Handlowym w Gnieźnie. W tym samym roku podjął studia w Akademii Handlowej w Poznaniu. W roku 1950 otrzymał tytuł magistra nauk ekonomiczno-handlowych. Stopień doktora nauk ekonomicznych uzyskał w październiku 1962 roku na Wydziale Ogólno-Ekonomicznym Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Poznaniu na podstawie pracy *Istota, organizacja i gospodarka spółdzielni wielkopolskiego systemu spółdzielczości kredytowej do 1918 roku*. Temat pracy otrzymał od prof. Edwarda Taylora, będąc uczestnikiem jego seminarium teoretyczno-ekonomicznego dla zaawansowanych (seminarium to prof. Taylor uruchomił w roku 1956 na Wydziale Prawa Uniwersytetu Poznańskiego i prowadził je do końca roku 1960). Promotorem został prof. Zbigniew Zakrzewski. Praca ta w zmodyfikowanej wersji została opublikowana jako *Podstawy i zasady wielkopolskiej spółdzielczości kredytowej do roku 1918* (PTE, Poznań 1965). Habilitował się w roku 1984 w Akademii Ekonomicznej w Poznaniu na podstawie rozpraw *Podstawy i zasady spółdzielczości kredytowej w Polsce Ludowej (w świetle doświadczeń wielkopolskiego systemu spółdzielczego)* (Wydawnictwo AE, Poznań 1984). Tytuł profesora nadzwyczajnego uzyskał w roku 1988.

Stefan Ochociński bardzo wcześnie rozpoczął pracę. Na początku września 1939 roku został zatrzymany przez Wehrmacht i osadzony w obozie dla zakładników w Inowrocławiu. Po zwolnieniu z obozu został skierowany do przymusowej ciężkiej pracy nadzorowanej przez gestapo. Po nieszczęśliwym wypadku w czasie pracy gestapo przekazało go do pomocniczych prac bieżących w Ubezpieczalni Społecznej w Gnieź-

nie, gdzie pracował do 20 stycznia 1945 roku, do czasu wyzwolenia miasta. Z chwilą wyzwolenia podjął pracę w Zarządzie Miejskim w Gnieźnie. W latach 1947–1948 pełnił funkcję zastępcy przewodniczącego Komisji Notowań Cen wydzielonego miasta Gniezna. Pociągała go praca nauczycielska. Od września 1948 roku do końca sierpnia 1953 roku był nauczycielem przedmiotów ekonomicznych w Technikum Handlowym w Gnieźnie (w szkole, której wcześniej był uczniem). Po uzyskaniu w roku 1950 dyplomu nauczyciela szkół zawodowych wszystkich stopni pełnił dodatkowo funkcję przewodniczącego zespołu metodycznego dla przedmiotów ekonomiczno-handlowych. Brał także czynny udział w pracach programowych Centralnego Urzędu Szkolenia Zawodowego.

We wrześniu 1953 roku podjął pracę jako asystent w Katedrze Finansów i Kredytu w Wyższej Szkole Ekonomicznej w Poznaniu. Odtąd pozostał wierny tej Uczelni do ostatnich chwil. Przechodził kolejno wszystkie stanowiska nauczyciela akademickiego.

Profesor Stefan Ochociński włączył się w nurt pracy organizacyjnej Uczelni. W latach 1969/1970–1971/1972 był prodziekanem ds. studiów zaocznych. Po zmianach organizacyjnych Uczelni pełnił w okresie 1972/1973–1973/1974 funkcję dyrektora Międzywydziałowych Studiów dla Pracujących. Po śmierci prof. Zygmunta Szymczaka w roku 1976 przejął kierownictwo Zakładu Bankowości. Pełnił tę funkcję do czasu przejścia na emeryturę w roku 1992. Ponadto był członkiem wielu komisji wydziałowych i senackich. Brał także udział w pracy społecznej i organizacyjnej poza Uczelnią. Od roku 1969 aż do śmierci był przewodniczącym Pracowniczej Kasy Zapomogowo-Pożyczkowej przy AE w Poznaniu. Współpracował z Naczelną Radą Spółdzielczą. W latach 1969–1973 był członkiem Komisji Planu Gospodarczego, Budżetu i Finansów Wojewódzkiej Rady Narodowej w Poznaniu. Od roku 1958 należał do Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego w Poznaniu, rozwijając ożywioną działalność odczytową i dydaktyczną. W roku 1967 został powołany na członka Komisji Nauk Ekonomicznych Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk.

Głównym przedmiotem jego badań naukowych była spółdzielczość kredytowa. Opublikował z tej dziedziny kilkadziesiąt prac, a wśród nich trzy książki własnego autorstwa. Poza już wymienionymi dwiema trzecią była praca *Formy i zasady spółdzielczych i komunalnych instytucji kredytowych w Polsce* (Wydawnictwo AE, Poznań 1990). Był współautorem kilku książek. Zainteresowanie problematyką spółdzielczości kredytowej zapoczątkowały badania objęte rozprawą doktorską. Jego dorobek jest bardzo cenny.

W trakcie wieloletnich badań opartych także na materiałach archiwalnych stwierdził, że do roku 1949 roku istniały i rozwijały się w Polsce niejednorodne formy bankowości spółdzielczej. Zasady, metody i formy organizacyjne jednolitego wielkopolskiego systemu spółdzielczości kredytowej, ukształtowane na przełomie XIX i XX wieku, sta-

nowią oryginalny wkład do teorii i praktyki polskiego i ogólnego ruchu spółdzielczego. Powstałe wówczas banki ludowe odgrywały doniosłą rolę w udostępnieniu kredytu bankowego jednostkom słabym pod względem wyposażenia kapitałowego.

Profesor Stefan Ochociński udowodnił, że charakteryzujący się pewnymi odrębnościami wielkopolski system spółdzielczy promieniował z Poznania na Wielkopolskę, Pomorze, Śląsk, Warmię i Mazury, a częściowo także na główne ośrodki emigracji polskiej. W okresie dwudziestolecia międzywojennego zapoczątkowano ekspansję tego systemu na wszystkie ziemie Polski. Jednolity i finansowo silny wielkopolski system spółdzielczości kredytowej, oparty w zasadzie na samopomocy finansowej, stanowił także podstawę do zapoczątkowania rozwoju spółdzielni specjalnych, a więc parcelacyjnych, spożywców i innych. Z badań wynikało, że system wielkopolski stanowi przykład umiejętnego wykorzystania metody spółdzielczej dla organizacji drobnego kredytu, obrotu ziemią, zaopatrzenia i skupu produktów rolnych. Okazało się także, że dzięki spółdzielczości można udostępnić jednostkom gospodarczo słabym ułatwienia, z których bezpośrednio korzystają wielkie przedsiębiorstwa.

W swych badaniach Profesor Ochociński stwierdził również, że w okresie gospodarki scentralizowanej w trakcie przemian strukturalnych spółdzielczości wprowadzono do praktyki błędy biurokratycznego centralizmu. Ograniczały one stosowanie spółdzielczych zasad gospodarczych i finansowych, utrudniając urzeczywistnienie programowych zadań bankowych i społeczno-gospodarczych. Miało to swoje odbicie w wewnętrznej sytuacji finansowej spółdzielni kredytowych, stanowiącej pośredni wyraz pobudzania lub też hamowania inicjatywy i rozwoju indywidualnego rolnictwa i rzemiosła.

Profesor Stefan Ochociński opowiadał się za wykorzystaniem zasad wielkopolskiego systemu spółdzielczego w trakcie restrukturyzacji gospodarki polskiej w latach 90. Uważał również za wskazane włączenie samorządu terytorialnego do krótko- i długoterminowego kredytowania kojarzącego interes ogólny z interesem lokalnych społeczności. Proponował też, aby samorząd terytorialny podjął działalność założycielską komunalnych kas oszczędności i instytucji długoterminowego kredytu hipotecznego. Jako wybitny znawca problematyki spółdzielczości kredytowej był wielokrotnie zapraszany do wygłaszania odczytów na sesjach naukowych oraz konferencjach naukowych krajowych i międzynarodowych. Opiniował też projekty ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych z 22 kwietnia 1994 roku. Będąc cenionym ekspertem, na życzenie władz ustawodawczych sporządzał ekspertyzy. Kierował też badaniami zespołowymi dotyczącymi spółdzielczości kredytowej. Był niezależny w przekonaniach, rzetelny w swoich badaniach i wymagał tego samego od uczestników badań.

Profesor Ochociński był nauczycielem akademickim, który dużą wagę przywiązywał do nauczania. Był zamilowanym pedagogiem. Rozumiał młodzież akademicką, był

jej życzliwy, ale stawiał wysokie wymagania i umiejętnie inspirował do samodzielnego efektywnego studiowania. Prowadził seminarium z bankowości. Wypromował stu kilkudziesięciu magistrów, część z nich zajmuje odpowiedzialne stanowiska w bankowości. Prowadził wykłady z przedmiotów objętych zarówno specjalnością finanse, jak i bankowość.

Za swoje osiągnięcia w pracy dydaktyczno-wychowawczej i w dziedzinie badań naukowych otrzymał wielokrotnie nagrody ministra. Był także laureatem nagrody Naczelnej Rady Spółdzielczej za najlepszą pracę w dziedzinie spółdzielczości. Został odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski oraz Medalem Edukacji Narodowej. Otrzymał również wiele odznak regionalnych oraz Medal za Zasługi dla Akademii Ekonomicznej w Poznaniu.

W pamięci tych, którzy go znali, z którymi współpracował i którymi kierował, pozostał jako osoba bliska, wzbudzająca szacunek ze względu na swą wielkoduszną prawość, ogromną serdeczność i życzliwą wyrozumiałość. Z natury impulsywny potrafił przeprosić, gdy mimo woli zdarzyło mu się zrobić przykrość. Był wrażliwy na kłopoty współpracowników. Starał się zawsze pomóc. Troskliwa opiekuńczość była jego dominującą cechą.

Zenobia Knakiewicz

Jerzy Wolniak